

Розгляду різних аспектів сміхової традиції були присвячені доповіді В. Колесова («Сміх») та Е. Каман («Семантика комічних форм у працях Проппа»).

Різноманітні проблеми, пов'язані з дослідженням казки — одного з головних об'єктів наукових інтересів В. Проппа, були розглянуті у доповідях В. Ерьоміної «Заветные» казки М. Ончукова», К. Корепової «Глубочна картина як жанр» та Т. Шукліної «Еволюція жанру побутової казки в російському фольклорі». Можливості нової структурної методики дослідження казки продемонструвала Б. Кербеліте («Через структуру казки до її історії»). Плідним видається і запропонований Т. Бернштам («Російська казка: феномен і дійсність») феноменологічний підхід до вивчення казки, при якому вона розглядається «зсередини» культури, осмислюється специфіка її функціонування у селянському побуті та особливості символічного коду, якими зумовлюється характер побутування. Цікавим є і погляд на казкаря як на медіатора казкового тексту та розгляд казки у категоріях мовленнєвої діяльності (Н. Герасимова «Фігура медіації у російській чарівній казці»).

Проблеми історичної поетики епічних жанрів були у центрі уваги В. Гацака («Стильові пласти російського епосу в історичній перспективі»), А. Астаф'євої («Просторові константи російського епосу в структурі тексту (історико-функціональний аспект)»), В. Бахтіної («Поетика «християнського епосу» у світлі ідей В. Я. Проппа»).

Учасники конференції приділили багато уваги дослідженням у царині структури й морфології фольклорних наративів (І. Амроян «Про типологію ланцюгових структур у казковій прозі», Н. Лазовська «Казковий сюжетний тип: проблеми генези та структурного моделювання», Т. Шенявська «Морфологія саги» та ін.).

Дослідженню особливостей функціонування фольклорних текстів у традиції, специфіки виконавства та проблем текстології були присвячені доповіді Р. Александер «Пропп і Перрі: структура та виконання», А. Штерн «Морфологія відтворення та сприйняття казки», О. Бріциної «Прозаїчний наратив як об'єкт текстології фольклору».

Нетрадиційні підходи до проблем класифікації фольклорних жанрів запропонували І. Смирнов («Система фольклорних жанрів») та С. Адоньєва («До проблеми класифікації традиційного фольклору»). Конференція засвідчила плідність запропонованих В. Проппом підходів до вивчення явищ традиційної культури, показала їх широкі можливості. Співзвучність поглядів вченого сучасним уявленням про фольклор зумовила актуальність його думок та забезпечила здатність запропонованих ним методик дослідження до вдосконалення через збагачення новітніми фольклористичними ідеями.

Олеся БРІЦИНА

Київ

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА ПОХОВАЛЬНИМ ОБРЯДАМ

Поховальній обрядовості, а також комплексу уявлень, пов'язаних з поховальними ритуалами, якоюсь мірою не таланти на увагу дослідників. До цієї проблеми науковці звертаються набагато рідше, ніж, скажімо, до календарної чи весільної обрядовості. Тому саме поховальним обрядам та уявленням про потойбічний світ була присвячена IV міжнародна сесія в рамках дослідницької програми «Духовність народів Центрально-Східної Європи», фундатором якої став польський журнал «Музика кресов».

Сесія проходила в Любліні наприкінці минулого року. В ній взяли участь науковці з Польщі, Литви, Беларусі, Росії та України. Тема сесії — «Культ померлих». У доповідях висвітлювалися проблеми вивчення поховального обряду, міфологічного образу потойбічного світу, «подорожей» померлих на «той» світ. Зокрема, на ці теми зробили доповіді польські етног-

рафи Я. Колчинський з Варшави («З цього світу на «той» світ») та А. Ковальська-Левицька («Ритуал поховальний — мета й символіка діянь»). Археологи А. Коковський з Польщі (Люблін) та В. Мустейкіс з Литви (Вільнюс) свої доповіді присвятили символіці поховального обряду народів, що проживали в давнину на теренах Польщі й Литви. До теми «мандрівок» померлих у потойбічний світ звернулися литовські етнографи Р. Меркене та Г. Береснявічюс з Вільнюса. Вони розглянули уявлення литовців про мандри душі померлого й відображення їх у поховальній та поминальній обрядовості. Цій же проблемі присвятила свій виступ, побудований на матеріалах голосінь білорусів, і фольклорист з Мінська Г. Тавлай. До українського матеріалу звернувся І. Мацієвський з Санкт-Петербурга. Його доповідь була присвячена виявленню глибинної семантики та структури поховального обряду українців Червоної Русі.

Ряд цікавих доповідей виголосили науковці з України. З Інституту народознавства НАН (Львів) виступили Р. Кість та М. Маєрчик. У своїй доповіді Р. Кісь торкнувся крос-культурних коваріацій уявлень, пов'язаних зі смертю, як індикатора типу культури. М. Маєрчик проаналізувала поховальний обряд українців карпатського регіону, як «ритуалу переходу» (причому, переходу й самого небіжчика, і всього колективу) у відповідності з класичною схемою А. Ван-Геннепа. В. Крисаченко (Ін-т філософії НАН, Київ) розглянув зміст есхатологічних мотивів у світогляді українців та їх залежність від матеріальних умов життя людей і стану збереженості традиційних цінностей народної культури. Доповідь Ю. Шилова (Ін-т археології НАН, Київ) була присвячена моделюванню образу потойбічного світу в похованнях племен епохи міді-бронзи, що мешкали на території України, а також залежності типу поховань від світогляду людей, типу суспільства, соціальних структур, політичної обстановки. Темою виступу В. Балущка (ІМФЕ НАН, Київ) стали «мандрівки» в потойбічний світ в ініціаціях стародавніх слов'ян, а також сама картина «того» світу, що вимальовувалася в ході реконструкції ініціаційних ритуалів.

Василь БАЛУШОК

Київ

МИКОЛА ГОРДІЙЧУК (некролог)

Музична громадськість України зазнала великої втрати. На 77-му році життя помер видатний український музикознавець, музично-громадський діяч, заслужений діяч мистецтв України, лауреат премії імені М. Лисенка Микола Максимович Гордійчук.

Народився він 9 травня 1919 р. в с. Чорнорудка Ружинського району на Житомирщині в родині сільських трударів. Вищу музичну освіту здобув у Київській консерваторії імені П. І. Чайковського.

Микола Максимович — солдат-фронтовик Другої світової війни. По її закінченні, вже в студентські роки, стає вельми активним діячем Спілки композиторів України. В її лавах пройшов складний, майже піввіковий творчий шлях — від початкуючого критика до

М. М. Гордійчук